

Szerkesztési iroda:

Nagybecskerek.

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felajánlások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP

Felolós szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy órára ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 23. szám.

Szerda, január 29.

A külügyi expozé.

— január 29.

Jól esik rámutatni arra a tényre, hogy az osztrák-magyar külügyminiszter tegnapi expozéjában nem holmi üres diplomáciai fogásokkal traktálta hallgatóit, hanem a helyzetet megvilágító külpolitikaiakat jellemző előadásának és fejtegetéseinek nagy részét közgazdasági kérdéseknek szentelte, főleg egy olyan kérdésnek, melynek nemcsak a monarkia állása, hanem hazánk anyagi felvirágzása a magyar ipar és kereskedelem, nem kevésbé pedig fővárosunk jelentősége szempontjából nagy fontosságot kell tulajdonítanunk. Az uvác—mitrovicai vasut a már meglevő budapest—sarajevói vonallal együtt nagymérvű lendítő kapcsolatot létesíthet Macedóniával, tehát a török birodalom azon tartományával, mely magyar termékek, különösen magyar iparcikkek befogadására legalkalmasabbnak mondható, ha, mint remélhető, hazánk érdekelt körei kellő fogékonysággal bírnak a vonal jelentőségének felismerésére és az alkalom felhasználására.

A görög, tervben lévő Larissa—Salonich—Athén-i összeköttetés magával Athénnel is létesíthet közvetlen kapcsolatot, úgy hogy hazánk fővárosa mintegy gócpontjává válhatik egy hatalmas, Európa nyugati részeiből a keletre és megfordítva onnét nyugatra vezető forgalmi vonalnak, amelynek hordereje kiszámíthatatlan. Törökország, de különösen a bandák garázdálkodásai által sanyargatott Macedónia számára a gazdasági erőgyűjtés forrásává válhatik a megnyíló forgalom, arról nem is szólva, hogy Boszniára milyen nagy nyereség vár az új vonal útján.

Mi Aehrenthal báró expozéjának ezt a közgazdasági részét, mely anyagi jólétünk kérdésénél oly közelről érinti, főfontosságúnak tartjuk annál is inkább, mert ismételtlen bizonyítja, hogy monarkiainknak keleten csakis gazdasági céljai vannak. Ezáltal a külügyminiszter további, azaz politikai fejtegetéseiből még csak a Macedóniára vonatkozókat akarjuk kiemelni és néhány szóval megvilágítani.

Tudvalevő dolog, hogy a reformmű eredeti és főcélja az volt, hogy a keresztény lakosság igazságosabb és humánusabb kormányzat útján megóvassék a mohamedánok kegyetlen eljárásaitól. Ez a cél el is lett érve. A krónika alig szól már mohamedán garázdálkodásokról, e tekintetben csak elvétve merül fel egy-egy panasz.

Mélyen elszomorított azonban az iszonyatos mérszárlások, melyekkel a keresztények egymást irtják.

A hatalmak, ha meg akarnak maradni a reform-programm határain belül, ezen gyászos állapottal szemben csak a kapacitáshoz, a meggyőző rábeszéléshez folyamodhatnak, egyedül Törökországban áll, hogy a Macedóniában összpontosított hatalmas seregével ezen szörnyűségeknek véget vessen. Azok, akik Macedóniát ismerik és a konstantinápolyi viszonyokban is járatosak, tulnyomóan arról vannak meggyőződve, hogy ezen cél elérése csak a porta komoly akarától függ. Szeretnők remélni, hogy a török kormány végre megemberelvé magát, a bandák erélyes üldözését és megsemmisítését, melyet a hányszor megkísérelt, mindig siker kísért, állandó céljává fogja kitűzni, hogy az oly kemény megpróbáltatásoknak kitett sanyar-

gatott tartományában valahára a béke helyreálljon. A hatalmak feltétlenül kitarának a szultán szuverenitása mellett, kénytelenek tehát ezt a rendszabályt reája és közegeire bízni.

Aehrenthal báró bizvást rámutathatott a delegáció régi alapelveire, melyeket e szavakba foglalt össze: szövetségünkhöz való ragaszkodás és barátságos viszony folytatása valamennyi állammal, érdekeink biztosítása és az általános béke fenntartása érdekében. Szüntelen szem előtt kell tartanom, hogy az Európa közepén fekvő, csaknem 50 millió lakossal bíró nagy monarkiaink politikáját kell tanácsommal irányítanom. De nemcsak Európa közepén állunk, hanem külsőben a Keletnek is, ahol számos és nehéz kérdés vár megoldásra. Szavunk a népek tanácsában csak addig fog érvényesülni, amíg karunk erős.

Ameddig a külügyminiszter lehetetlenséget nem kíván a monarkia adófizetőitől, bizonyára teljesíteni fogják kívánságait. De mikor lesz már fogható eredménye a sok „békeakciónak“?

A széndrágaság.

Írta: K. Ruzska László, kir. iparfelügyelő.

— január 29.

Közelmúlt napjainkban gyakran olvashatunk cikkeket életmódunk túlságos drága voltáról, általánosan panaszkodunk megélhetésünk nehézségeiről s kerestük okait, tényezőit; javaslatokkal állva elő azok megszüntetésére.

Háztartásunkban jelentékeny szerepe van a szénnek, annak az anyagnak, amely drágaságával és keresettségével a legutóbbi időben olyan helyet foglalt el, hogy mintegy egyik közvetlen mértéke lett — előforduló mennyiségét, olesó és okszarú termelését tekintve — valamely nemzet politikai rangjának.

Éltékintve az ipartól, nagyobb városok lakói már egyáltalában nem nélkülözhetik; jobb, alkalmasabb tüzelő szer nincs, kezelhető voltát és nagy melegadó képességét tekintve.

Nehezen beszerezhető és tulmagaas ára azonban legjobban iparunkkal érzeteli káros hatását, erősen bémítólóg hat azok üzemeire.

E sorok írója a múlt év folyamán a torontáli ipartelepeken észlelt szénmizériákat közli e helyen, amely sok helyen valóságos katasztrófa-jejtő volt.

Gyakran lehetett látni ipartelepeket szénhiány miatt szűnnetelni, vagy nagyobb — napi 80—100 mm. leőrlésére berendezett vámmalmokat méregdrága fával fűteni csupán csak azért, hogy a malomtulajdonos rendes öröltető közönségét ne engedje elmenni.

Szerencséseknek voltak mondhatók azok, akiknek elegendő szalma állott rendelkezésre.

Igazán bámulatos, hogy malomiparunk, amely a rossz mezőgazdasági viszonyokkal is kénytelen volt küzdeni, hogyan bírta üzemét fenntartani.

Nap-nap mellett hallható volt a panasz, hogy a szénbányák a szerződés szerűen elvállalt szénmennyiséget nem képesek szállítani. Nagyobb szénkereskedők csak olyan kötésekbe voltak hajlandók belemenni, amely őket szabad cselekvésükben nem gátolta, a teleptulajdonosokat azonban valóságos megkötötte. Közép és egész kis vámmalmaink pedig valóságos uzsora árban tudták úgy, ahogy szénükségeiket beszerezni.

A panasz különben az egész országban általános volt, úgy hogy a kormány kezébe vette az ügy szanálását. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a tájékoztató adatok beszerzését a kir. iparfelügyelőség útján rendelte el, amely hivatalok az iparteleptulajdonosokkal érintkezésbe lépve, szerezték be a szükséges adatokat.

Torontálvármegyében mintegy 100 telepről érkeztek be az adatok, panaszokkal telve tarták fel gyártulajdonosaink nehéz helyzetüket, közzölve az év első 10 hónapjában a szénhiány miatt szenvedett kárait.

Ezek összesen mintegy 200.000 koronát tettek ki.

Most a helyzet már némileg javult, a szén ára valamivel csökkent, de még mindig elég magas árra, hogy érzékenyen érje fejlődésben levő zsenge iparunkat.

Nem lehet eléggé kárhoztaini azon tényre, hogy iparteleptulajdonosaink oly merően ragaszkodnak ahhoz, hogy telepeik üzembentartására szemet használjanak fel.

Különösen a kisebb vámmalmok tulajdonosaira áll ez, akik szente értéketlen módon tudják magukat fenntartani, mert a mai szénárak mellett az ilyen kis malomok primitív és sok szemet fogyasztó gőzgépei felemészítik a vámból bekerülő csekély jövedelmet.

Motoriparunk már annyira fejlett, hogy mintegy maguktól kínálják gazdaságos üzemüket.

Szívó gőzmotorok helyes és rendes kezelés mellett 30—35% os megtakarítást eredményeznek, míg az ugynevezett Diesel-motorok 70—75% al olesóbban dolgoznak a kisebb gőzgépeknél, csak hogy ezen motorok gondos és szakavatott kezelést igényelnek. Vámmalmokra nézve előnyösök még, hogy bármikor bármily csekély örtenivalóért megindíthatók.

Nagyobb ipartelepeink függetleníthetnek üzemüket a széntől, ha a nyersolaj tüzelést vezetnek be. Ennek előnye a szén felett magas hőfejlesztő képessége, könnyen kezelhető volta, ami időben és munkaerőben való megtakarítással jár. Illetékes szakőrök már foglalkoznak vele, hogy szállításban is kedvezményben részesítsék.

Oroszországnak a petroleumforrások közelében levő ipartelepei, a galíciai telepek, Románia csaknem összes telegei nyerspetroleum tüzelésre vannak berendezve.

Mi is elég közel vagyunk shoz, hogy a román nyerspetroleumot gazdaságosan felhasználhassuk s azt hiszem, hogy az ilyenmü tüzelés átalakítási költségei bőven megtérülnek annak gazdaságos voltából.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfűrdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 8 órától kezdve 12-ig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 7-ig 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt gőzfűrdő. A kádfűrdő reggeltől este 6-ig nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva mindennap d. u. 5 órától este 10 óráig, vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10 óráig.

Február 10. Közig. biz. ülés.

— **Miniszteri biztos.** A földmivelségi miniszter Csernovics Diodor minisz. tanácsos, állami jószágigazgatónak, a rudolfsgnádi ármentesítő és belvízelcsapoló társulatnál viselt miniszteri biztos megbízatását két év tartamára meghosszabbította.

— **A pancsova—verscei főispánság.** Mint a „Pesti Hirlap“ írja, Versce és Pancsova városok főispánja, Zákó Milán legközelebb megválna állásától. A nevezett forrás szerint állását egyelőre nem töltenék be véglegesen, hanem a versce—pancsovai főispánság ideiglenes ellátásávi Botk a Béla torontáli főispánt bízzák meg.

— **Kinevezés.** A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter Krávitcs Matild okleveles tanítónőt a rudolfsgnádi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé nevezte ki.

— **Új vasut Torontálban.** A kereskedelmi miniszter Jagodics János földbirtokos, pusztastefániaudvari lakosnak a pancsova—petrovoszellói helyi érdekű vasut Pancsova—Temespart állomásától Hertelendyfalva, Starcsova, Homolic, Sándorogház, Beresztóc és Plósic községek irányában a versce—kubini helyi érdekű vasut Kubin állomásáig vezetendő szabványos nyomtávú gőzmozdonyu helyi érdekű vasutvonalra, továbbá a pancsova—petrovoszellói helyi érdekű vasut Pancsova állomásától Almás, Glogon, Szeferkut, Opova, Baránda, Szakula, Farkasd és Perlasz községek határain át, a Tisza folyó áthidalásával a bácsbodrogyvármegyei helyi érdekű vasutak Titel állomásáig vezetendő szabványos nyomtávú gőzmozdonyu helyi érdekű vasutvonalra s végül ez

utóbbi helyi érdekű vasútnak Opora vagy Baránda községtől Csenta és Rudolfsgnád községek határain át Titelig vezető vonalváltozatára az előmunkálati engedélyt megadta.

— **A nagybecskereki kultur-estély.** A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ideai nagybecskereki kultúrestélye különösen fényes és magas színvonalú lesz. Az estélyen, mint ismeretes, Ambrus Zoltán, a magyar irodalom kitűnősége fog felolvasni, azonkívül sikerült az egyesület igazgatóságának két kiváló művésznőket megnyerni az estélyre. Az egyik művésznő Paulay Erzsébet, a budapesti Nemzeti Színház kitűnő drámai művésznője, a másik Della Donna, a budapesti Vigopera jeles énekesnője, aki a vigoperának elsőrangú tagja. A Tmke február elseji kultúrestélyén tehát a magyar irodalom, a drámai művészet és az énekművészet vonul föl elsőrangú képviselőivel, amivel a közművelődési egyesület kétségtelenül kiváló kulturális szolgálatot tesz. Az estély részletes programját legközelebb teszi közzé a rendezőség.

— **Halálozás.** Ulmann Hermann nagybecskereki kereskedelmi ügynököt súlyos csapás érte. 17 éves fia, Ulmann József felső kereskedelmi iskolai tanuló hosszabb szenvedés után ma reggel meghalt. A korán elhunyt tehetséges ifjút holnap délután fél 3 órakor temetik el.

— **Adomány.** Tell Mihály a nagybecskereki városi árvaháznak 24 koronát adományozott, amelyért az árvaház bizottsága halás köszönetet mond.

— **Sok lesz a cserebogár.** A földművelésügyi miniszter a rovartani állományok jelentései alapján arra a következtetésre jutott, hogy az idén igen sok lesz a cserebogár. Az erre vonatkozó értesítést a miniszter megküldötte a vármegyének és városnak is azzal az utasítással, hogy közegei útján hasson oda, hogy annak idején a cserebogár irtást teljes szigorúsággal szorgalmazzák. A miniszter rendelete mellé irtási utmutatást is mellékel, amelynek minél szélesebb körben való terjesztését szintén megkívánja.

— **Szerencsétlenség az utcán.** A borzalmas szerencsétlenségből kifolyólag, melynek Dugyik Ferenc kocsis tegnap áldozatul esett, a „Neue Torontaler Zeitung” a szerencsétlenül járt ember visszamaradt hattu családjára nyomon követésére tegnap gyűjtést rendezett, melynek eredményét szerkesztőségünknek beszolgáltatva. E gyűjtéshez hozzájárultak: Buraszialtársaság 10 kor., Mészáros Lipót 1 koronával. A gyűjtött összeget rendelkezési helyére juttatjuk.

— **A kisroszói gazdakör közgyűlése.** Kisroszról írják: A Torontálvármegyei gazd. egyesület főkiáltó képező kisroszói gazdakör folyó bóban tartotta meg évi közgyűlését a tagok élénk részvétele mellett.

A lefolyt évben fokozottabb erővel munkálkodott a vezetőség a tagok érdekében. Így a kör tagjai között a gazdasági egyesület közvetítésével 2 vagon vetőmag-buzát osztott ki 30%-os kedvezményvel. Tagjai közül sokan a kosárfonótanfolyamra is beiratkoztak, hogy megtanulják a bazi szükségletek fedezésére szolgáló kas stb. fonását. A tanfolyam igen szép eredményt mutatott fel a munkákat megtekintés céljából ki is állították a gazdakör helyiségében s egy részét a gazdakör tagjai között el is adták.

A lefolyt évben beszerzett a gazdakör egy szódavíz készítéséhez szükséges gépezetet, ezzel is szolgálván a tagoknak, hogy olcsó és tiszta egészséges szódavízhez juthassanak, most pedig tenyésztésnek beszerzésén fáradozik.

De a fentiekben kívül szellemi munkával is foglalkozik a gazdakör. A lefolyt évben is több előadás tartott a művelődés és gazdaság köréből.

Többek között Torontálvármegye gazdasági egyesülete titkára, Marton Andor, Lukács Imre földművelés iskolai igazgató, Petrács György gazd. vándor-tanár tartottak tanulságos előadásokat. Továbbá szervezett kebeléből egy 46 tagból álló dalkört is. A közgyűlés megvizsgálván az összes ügymenetet s az előzői előterjesztéseket, jelentéseket meghallgatva, jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki az elnökségnek. A kör vezetősége büszkeséggel tekinthet a lefolyt évre vissza, mert a kör áldásos munkálkodásával elérhette azt, hogy tagjainak száma már a 101 tagot is elérte. A komoly munka mellett tagjaink szórakoztatásáról is gondoskodva lesz. A napokban is jól szervezett dalköre hangversénnyel egybekötött táncmulatságot rendezett, mely úgy anyagilag, valamint erkölcsileg a legfényesebben sikerült. Még vidékről is igen sok szép és előkelő vendége volt a mulatságnak, kik nem győzték eléggé dicsérni a gazdakört, az énekkart és azok vezetőit. Hogy pedig a gazdakör szegény községünkben ily áldásos missziót teljesít, egyedül Gerő Károly községi jegyző, gazdaköri elnök érdeme. Ki nem hímélve semmi fáradságot, lankadatlan buzgalommal, kitartó munkával törekszik a gazdakör nemes célját előbbre vinni s tagjai között érvényesíteni. E helyen is halás köszönet illeti meg szíves fáradozásáért. De halás köszönetünket kell

kifejeznünk Torontálvármegye gazdasági egyesületének szíves támogatásáért s kérjük, hogy ne sajnálja továbbra se nagymérvű támogatását, mert Kisrosz község gazdaközösségének erre nagy szüksége van. (X)

— **Leforrázott gyermek.** A balvégzet egy anyát saját gyermeke gyilkosává tett. A tragikus eset a temesmegyei Varjas községben történt. Rofics Szvetozár ottani földművelésügyi felelősé tegnap délután a kályhán vizet forralt. Mellette a földön játszadozott alig másfél éves Aron nevű csecsemő fia. Az anya le akarta emelni a kályháról a forró vízzel tele fazekat, amely azonban kicsuszott kezéből és a gözölgő víz leöntötte a szerencsétlen gyermeket. Ez oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy rövid néhány pernyi szenvedés után meghalt. A királyi ügyészség elrendelte a nyomozást.

— **Rejtélyes ékszer.** A székelyi esendőrör már hetek óta egy nagyobb szabású lopás kiderítésén fáradozik. Több feljelentés nyomán széles körű kutatást vezetnek, amelynek eredménye azonban ezidőig bizonyos adatot még nem nyújt. A bűncselekmény számai több községbe is szétágazódnak és így annál nehezebb a nyomozás. Néhány nap előtt Stefaniga Sándor nagyszentmiklósi földművelésügyi házkutatást tartottak, akinél nagymennyiségű ékszert és különösen sok evőeszközt találtak. A lelet folette gyanús volt, mert egy egyszerű falusi paraszt házában ily ékszerek nem szoktak feles számban lenni. Stefaniga ugyan azt vallotta, hogy az értékes tárgyakat Rékás és Sustra községek között találta az országon. Ennek a vállomásnak a csendőrség nem sok hitelt adott és most új irányban folytatja a nyomozást. Allitól egy Surina nevű temesvár-józsefvárosi lakos nevére szóló borítékot is találtak az ékszerek között, amely körülmény talán világhírességet vezethet a rejtélyes ügybe.

— **A régi harag.** Mint Melencéről jelentik, az ottani határban Putity Mladen régi haragosát Nikolity Tima földesgazdát orvul megtámadta, a nála levő bottal úgy megverte, hogy halálos sebeket ejtett rajta. A bosszúálló embert letartóztatták.

Fényképészeti készülékek műkedvelőknek. Mindazoknak, akik a fényképezést, a legvonzóbb és mindenki által könnyen megtanulható sport iránt érdeklődnek, ajánljuk az A. Moll cégnek (Bécs, Tuchlauben 9.) cs. és kir. udvari szállító 1854 óta fennálló fényképészeti eszközök különlegességei áruházát, amelynek képes árjegyzékét kívánatra szívesen küldi bérmentve acég. (a.)

Farsangi naptár.

Február 1. Kultur-estély.
Február 1. Hadastyanok mulatsága.
Február 1. Polgári dalegyet álaros bálja.
Február 2. Fodrászok mulatsága.
Február 3. A vasúti munkások orsz. szövetsége nagybecskereki helyi csoportjának mulatsága.
Február 8. Felső keresk. isk. hangversenye.
Február 15. Jótékony nőegylet álaros bálja.
Február 29. Nyomdászok jux-estélye.
Március 1. Köz- és magántisztviselők mulatsága.

TÁVIRATOK.

Rudolf trónörökös halálának évfordulója

Budapest, január 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, holnap csütörtökön Rudolf trónörökös halálának 19-ik évfordulóján a bécsi burg kápolnájában reggel 8 órától déli 12-ig csendes miséket olvasnak. Schönbrunnban, az összes királyi várkastélyokban és a karmeliták mayerlingi kolostorában szintén lesznek istentiszteletek ez alkalommal. A 19-ik gyalogezred tisztikara, amelynek a trónörökös tulajdonosa volt, koszorút helyez a trónörökös koporsójára. A bécsi német nagykövetség Vilmos császár koszorújával látogatja meg az évforduló napján a kapucinus-templomban levő császári sírboltot.

A delegációk.

Budapest, január 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: A magyar delegáció tengerészeti albizottsága tegnap délután Thoreroczky Miklós gróf elnöklésével ülést tartott, amelyen a tengerészeti költségvetést tárgyalta. A tárgyaláson az ellenzéki álláspontot Kmetty Károly képviselte, akit azonban leszávattak s a költségvetést változatlanul elfogadták.

Bécsből sürgönyzik: A magyar delegáció hadügyi albizottsága ma délután tart ülést, amelyen Schönaich hadügyi-

miniszter kifejti katonai programját. A hadügyminiszter kijelentéseit politikai körökben nagy érdeklődéssel várják.

Budapest, január 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: A magyar delegáció albizottságainak tárgyalásai e héten előreláthatólag véget érnek. A hadügyi albizottság ma tart ülést, amely valószínűleg holnapig is eltart, pénteken a zárszámadási albizottság tart ülést, szombaton pedig az egyesült négyes albizottságnak lesz ülése. A magyar delegátusok szombaton, vagy vasárnapon utaznak el Bécsből.

A magyar delegáció ülései a jövő héten szünetelnek, mert az osztrák albizottságok üléseinek. Az osztrák delegáció albizottságai holnap kezdik meg üléseiket s először — holnap délelőtt — a hadügyi albizottság tart ülést s itt Schönaich hadügyminiszter szintén kifejti programját.

A zágrábi hétszemélyes tábla új elnöke.

Budapest, január 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Zágrábból sürgönyzik, a király a horvát hétszemélyes tábla elnökévé kinevezte Rakodczay Sándor volt horvát bánt.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház holnap délelőtt ülést tart, amelynek napirendje: 1. Az erdélyi birtokrendezésről szóló javaslat tárgyalásának folytatása. 2. A bírói és ügyészi szervezetről szóló törvényjavaslat. 3. Mentelmi ügyek.

Parlamentari körökben azt hiszik, hogy a kitzított ügyeket holnap, esetleg pénteken letárgyalják s azután a delegációk ülései miatt kéthetes szünet lesz.

A főrendiház ülése.

Budapest, január 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) A főrendiház holnap délelőtt ülést tart, amelyen az ujoncjavaslatokat fogja tárgyalni.

A házszabályrevízió.

Budapest, január 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint politikai körökben híre jár, Justh Gyula házelnök a szűkebb-körü pártközi konferenciát a jövő hét szerdájára hívja össze. A konferenciára meghívják a disszidensek közül Lengyel Zoltánt és Farkasházi Zsigmondot, azonkívül Bánffy Dezső bárót.

A horvát helyzet.

Budapest, január 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Zágrábból sürgönyzik, Rauch Pál horvát bán megengedte, hogy a Julián-egyesület nyolc új magyar iskolát állítson föl Horvátországban.

Ugyancsak Zágrábból jelentik, hogy az ottani pénzügyigazgatóság épületéről el-távolították a horvát feliratot. Jelentik még azt is, hogy a bán az eszéki horvát színtársulatnak 10 ezer korona szubvenciót engedélyezett.

Elhunyt képviselő.

Budapest, január 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Betegh Imre, a décsi kerület függetlenségi képviselője ma a Herzl-féle szanatóriumban hosszabb szenvedés után meghalt.

A Széchenyi-Wanderbilt nász.

Budapest, január 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Newyorkból sürgönyzik, Széchenyi László gróf és neje Wanderbilt Gladys, akik tegnap tartották esküvőjüket amerikai pompával, február 4-én Európába jutaznak. Széchenyi és neje február 14-ikén Budapestre érkeznek s 15-én részt vesznek a Széchenyi-szövetség bálján.

Orvosválság a budapesti kórházakban.

Budapest, január 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) A budapesti balparti kórházak betegeit az a veszedelem fenyegeti, hogy február 4-ikén orvos nélkül maradnak. A balparti kórházak orvosai ugyanis tegnap tartott értekezletükön ki-

mondották, hogy mivel a belügyminiszter megtagadta a jóváhagyást a fizetésüket rendező közgyűlési határozattól, február 4-ikén otthagyták állásaikat.

Csigorin meghalt.

Budapest, január 29. (A „Torontái” eredeti távirata) Mint Szentpétervárról jelenik, a híres orosz sakkmeister Csigorin Lublinban január 25-én meghalt.

Határidő-üzenet.

Budapest, január 29. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra 1908.)	24.52
Buza októberre 1908.)	21.12
Rozs (áprilisra 1908.)	20.60
Rozs (októberre 1908.)	18.24
Zab (áprilisra 1908.)	16.14
Tengeri (májusra 1908.)	13.80

Közgazdaság.

A Torontálmegyei hitelbank közgyűlése.

— január 29.

A Steinitzer Géza vezérigazgató kitünő vezetésével működő torontálmegyei takaré- és hitelbank tegnap délután tartotta az intézet helyiségekben az évi rendes közgyűlést a részvényesek élénk részvételével.

Miután az elnöklő Steinitzer Géza vezérigazgató üdvözlölte a megjelenteket és a közgyűlést megnyitotta, fölolvasták az igazgatóság jelentését, amely így hangzik:

Tisztelt közgyűlés!

Intézetünk 1867. év november havában kezdvén meg működését, a most eltávozott üzletével negyven éves múltat tekinthet vissza.

A jelentésünkhöz csatolt számadatokból a részvényeseink meggyőződhetnek arról, hogy az alapítók által kitűzött célokat elérnünk sikerült, hogy a szerény anyagi eszközökkel megindult intézet a vidéki pénzintézetek legelső közé sorolódott fel, magát, hogy városunkban és vármegyénkben elsőrendű közgazdasági tényezővé vált, oly tényezővé, mely mindenkinek módot nyújt megtakarított pénzeinek biztos és jövedelmező elhelyezésére és úgy saját tekintélyes tőkéit, mint az elsőrendű összeköttetéseivel fogva bőségesen beszerzett hitelösszegeket a kereskedelem, ipar és földmívelés jogosult hitelnyelveinek szolgáltatásába állítva, vezető szerepet visz szűkebb hazánk, a délvidék gazdasági életében.

Igen szerencsés, ugyszólvá iihetszerű előrelátás jellegével ruházták fel a lefolyt üzletévben bekövetkezett válságos pénzügyi viszonyok a pesti hazai első takarékpénztár egyesülettel a múlt év április havában létesített érdekközösséget, amely az akkor kiadott külön jelentésünk szerint saját biztosítási tőkéink emelésével egyidejűleg, az üzlet kiterjesztésére szükséges hitelalapot teremtette meg intézetünk részére.

Ennek az összeköttetésnek köszönhetjük azt, hogy a külföldi súlyos pénzügyi válságunk hazánkba is átcsapott hullámai ellen kellőképp vértézve lévén, hivatásos feladatunkat minden megrázkódtatás nélkül teljesíthettük az év egész folyamán alatt.

Nagyon természetesen, hogy a nehéz helyzet, melynek végső kihatását előre megítélni nem lehetett, bennünket is bölcs önmérséklésre intett, ami leginkább abban nyert kifejezést, hogy ki-helyezéseink teljes biztonságára és nem a kinal-kozó nagy haszonra fektessünk súlyt. Amíg tehát egyrészt a busásan rendelkezésünkre állott anyagi eszközöket a felülről jövő hitelmegszorítások és megvonások tehetségünk szerint való ellensúlyozására fordítottuk a viszonyokhoz mért igen elő-zékeny feltételek mellett, addig másrészt büszkén vallhatjuk, hogy ügyfeleink egyikétől sem tagadtuk meg segítségünket a válság tartama alatt és a már korábban engedélyezett kölcsönök visszafizetésére senkit sem szorítottunk.

Hogy az mit jelent, azt a beavatottak jól tudják, a megértés szempontjából csupán meg-említhetjük, hogy a szomszéd Ausztriából hazánkban leszámítolás útján elhelyezve volt kölcsönpénzek legnagyobb része visszaköveteltetett, és hogy a főváros nagy pénzintézetei hitelmegszorításokkal éltek és ideig-óráig teljesen szűnteltek új kölcsönök nyújtásával.

Az Osztrák-magyar bank volt az, mely a jegybankot megillető céltudatos eljárásával, az általános bizalmatlanság közepette, sziklaszilárdan állta meg helyét. Már június 28-án kiadta a vigyázatra intő jelszót, midőn a bankkamatlábát 1/2%-al (4 1/2%-ról 5%-ra) felemelte és november hó 11-én ismét egy egész százalékkal volt kénytelen ércalapja megvédése szempontjából a hiva-talos rátának emelésére.

Vigyázatra intette tehát az ország összes érdekelteit, de másrészt soha ki nem apadó pénzforrása maradt meg a legitím kereskedelem-nek, mely ezen hathatós támogatás nélkül össze-rokkadozott volna a tengeren túli viharos ese-mények visszahatása következtében.

Mi is csak elismeréssel emlékezhetünk meg az Osztrák-magyar bank előzékeny viselkedéséről, melyre különben csak egy valóban erős és világ-szerű elismert hitelű jegybank lehet képes oly viszonyok között, amelynek a lefolyt év második felében fennforogtak.

Vármegyénkben a buzatermés a közepesen aluli volt; csupán a tengeri termés pótolta né-mileg amannak gyengeségét. Az árak az év vége felé emelkedő irányzatot követtek.

Különleges kárt okozott vármegyénk alsó részében a víz árja, mely többek között egy virágzó községet romba döntött és mivel szántó-földek ezekre menő holdjait öntött el tavasszal.

Reméljük, hogy a társadalom és a kormány együttes támogatásával sikerülni fog az elpusztult területek és a derék, szorgalmas és szivós ter-mészetű, de koldusbotra jutott lakosságnak új életre való keltése.

A kivándorlás vármegyénk területéről a le-folyt évben is nagy merveket öltött. Az amerikai iparválság kivándorolt véreink egy részét a vissza-térésre kényeztetette. Kívánatos, hogy helyes szociálpolitikai törvények alkotásával a megélhe-tési viszonyok kedvezőbbé tétetvén, a hazatértek állandóan megtaláljanak ismét a haza szent földjén és a kivándorlásnak eleje vétessek. Munkára idehaza is nyílik most kilátás, midőn az Ausztriával történt gazdasági meg egyezség egy évtizedre nyúló békés fejlődés előnyeit szerezte meg a hazának.

Amint már múlt évi április havában szét-küldött körleveleinkkel tudattuk a részvényeseink-kel, az 1907. évi március hó 23-án megtartott rendkívüli közgyűlésben hozott határozatok fogva-natát nyerván, intézetünk alaptőkéje 4000 drb 200 koronával befizetett részvényre oszló 800.000 koronából áll, mely 4000 részvény már a lefolyt év üzleteredményében részesedik.

A kibocsájtott 1000 drb új részvény vétel-ára csak az 1907. év második negyedében bo-csájtatván rendelkezésünkre, a január 1-ig vissza-menő időszakra csak 5% kamattérítést kaptunk és mindamellett abban a kedvező helyzetben vagyunk, hogy a szükségesnek jelölt leírások és tartalékolások elhatározásának indítványozá-sával egyidejűleg a múlt évben felemelt összeg-ben folyósítható hasonló magasságu osztalék-nak kifizetését javasolhassunk.

Az említett rendkívüli közgyűlésen új fel-ügyelő-bizottsági tagul megválasztott Sándor Géza ur, a Pesti hazai első takarékpénztár egyesület főtitkárja színté sajnálatunkra elhunyt, miért is a megüresedett állás a felügyelő-bizott-ságnak 1909. évben megejtendő újjáválasztásai-gal való érvényesül, az alapszabályok 16. §-a a) pontja második bekezdésében foglalt jelölési jog figyelmebe vételével, választás útján most lesz betöltendő.

Az előző évi mérleg teher oldalán fel nem vett osztalék emián szereplő 1680 koronából 732 koronát — mint elévült részvényeszelvények ellenértékét — az alapszabályok 12. §-ának har-madik bekezdése értelmében a tartalékalap javára könyveltünk át, mely összeggel az utóbbi adómentesen növekedik, amennyiben a fel nem vett osztalékok már megadóztatott jövedelmek aikatrészét képezik.

Az esetelt súlyos pénzügyi viszonyok köv-etkeztében az értékpapírok árfolyama annyira le-szállott, hogy a mérleg felállításánál 14955 kor. könyvszerinti veszteséggel kellett számolnunk.

Ennek a hiánynak ellensúlyozására 9638 koronát, az ezáltal teljes összegben kimerített árfolyamiragadozásai alap terhére irván, míg 5317 korona maradt fedezetlenül, mely összeg a le-folyt év üzletmaradványát csökkentti.

Váltótárcánk az általunk visszleszámitolási forgalomba helyezett 1995 darab beszámítással 7.082.806 korona 12 fillér értékű 4397 darabból állott az év végével.

Ily tekintélyes állapot mellett alig számba-vehető összeget képez az az 1458 korona, melyet az eredmény terhére könyveltünk kellett; tisztelettel kérjük ezen veszteségelírások meg-erősítését.

Tisztelt közgyűlés! A felügyelő-bizottság ál-tal felülvizsgált s csatolva bemutatott záró-számadásaink szerint az 1907. évi tiszta nyereség 143.034 korona 80 fillérre rug. Ebből az összeg-ből az igazgatóság nyereségmérésre címén 13%, 18.594 korona 50 fillér és a hivatalnokok jutal-mázására az alapszabályok 25. §-ának e) pontja alapján saját hatáskörünkben megszavazott 8500 korona levonván, marad 120.940 korona 30 fil-lér és az előző évről áthozott 925 korona 18 fillér hozzáadásával 121.865 korona 48 fillér a t. közgyűlés rendelkezésére.

A felügyelő bizottság hozzájárulásával a következő felosztási javaslatot van szerencsénk megtenni: 1. a tartalékalap ellátására fordítassék (az alapszabály szerinti 5% = 7151 kor. 74 fillér helyett) 9454 kor., 2. a háztartékosokentési tar-talékhoz csatoltassék 6000 kor., 3. az osztalék

tartalék-alapra adassék 4000 kor., 4. a leltár, butorok és az összes berendezés teljes érték-elírására elhasítottassék 3410 kor., 5. hasznosza-talék címen a 4000 drb. részvény 38. sz. szelvé-nyének beváltása mellett folyó hó 29-étől kezdő-dőleg kifizettessék 96.000 kor., 6. jótskony- és közcélú adakozásokra leendő fordítás végett az igazgatóság rendelkezésére bocsájtassék 2000 kor., 7. a fennmaradó összeg az 1908. év javára át-vezettessék 1001 kor. 48 fillér, összesen 121.865 kor. 48 fillér.

Indítványaink elfogadása esetén az intézet tartalékjai következőleg alakulnak: rendes tartalék 759.000 kor., törzsházértékesítési tartalék 23.641 kor. 64 fillér, osztalék tartalék 12.000 kor., összesen 794.641 kor. 64 fillér.

Kérjük, hogy a betervezett zárószámadá-sokat véglegesen helyeseknek megállapítani, javas-latainkat elfogadni és a felmentvényt megszavazni méltóztatassék.

Választmányunk érzékeny veszteséget szen-vedett Hiller Arnold urnak folyó évi szeptember hó 2-án bekövetkezett hirtelen kimúltával.

Öszinte fájdalommal emlékezünk meg inté-zetünk azon igaz hű barátjáról, ki nagy buzga-lommal működött a tisztségével járó hatáskörben. Az elhunyt megbízatása 1910. évig tartott; minélfogva helyébe 1 választmányi tag 2 évi időtartamra választandó.

Kokits Sándor és Mocsányi Rikárd urak a választmányban elfoglalt állásukról egyéb elfog-laltságuk miatt öszinte sajnálatunkra leköszönvén, megüresedett helyeikre 1 tag 1 évre és 1 tag 2 évi tartamra lesz választandó. A választási időtartamuk letelése következtében Billitz János, Freund Adolf, Holländer Simon, Kokits János, Konkoly Samu és Milich Jakab dr. urak lépnek ki választmányból. Méltóztatassék a választmány ki-egészítését 6 tagnak 3 évre, 2 tagnak 2 évre és 1 tagnak 1 évi érvénnyel való választása által megújítani.

Közvetlenül jelentésünk berekesztése előtt vettük a gyászhirot, mely szerint Hevesi Ödön ur, az intézetünkkel szoros kapcsolatban levő Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület érdemű vezérigazgatója hosszabb szenvedés után eltávo-zott az élők sorából.

Ez a haláleset a hazai pénz- és hiteltigy-gyel hivatásszerűen foglalkozók sorában nagy veszteséget jelent, mert az elhunyt szaktekintély volt a nemzetgazdaságot terelő és a vezetésére bízott leghatalmasabb magyar pénzintézet fejlesz-tése körül hervadhatatlan érdemeket szerzett magának.

Mi az elköltözöttben intézetünk támogató meleg barátját veszítettük, kinek emlékét mindenha kegyelettel fogjuk megőrizni.

Indítványozzuk, hogy a t. közgyűlés ezen gyászbeszétből folyó öszinte részvételt határozatilag kifejeznék és jegyzőkönyvbe iktattatni méltó-ztassék.

Az intézet kiváló munkásságáról tanuskodó jelentést a közgyűlés egyhangulag tudomásul vette s a fölmentvényt minden irányban megadta.

Ezután megejtették a választásokat a kö-vetkező eredménnyel: Felügyelő-bizottsági tag 1 évre: Valkay Kálmán. Választmányi tagok 8 évre: Freund Adolf, Hiller László, Holländer Simon, Kokits János, Konkoly Samu, Milich Jakab dr. 2 évre: Engel Sándor, Deutsch Emil. 1 évre: Beneze Miksa.

Végül Kokits Sándor a részvényesek nevében meleg köszönetét tolmácsolta a vezér-igazgatónak és az igazgatóságnak fáradhatatlan és buzgó tevékenységeikért.

Nyilttér.

(E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.)

Nyilatkozat.

Az „Unser Blatt” ezidei 4-ik számá-ban dr. V á r a d y Imre országgyűlési kép-viselő ur aláírásával megjelent egy cikk, melyben néhány, az egyéni tisztességemet sértő állítás foglaltatik.

Ezekre vonatkozólag a „Neue Toron-taler Zeitung” mai számában már megad-tam ugyan a megfelelő választ, de mivel az engem sértő cikket esetleg olyanok is olvashatták, kik a „Neue Torontaler Zei-tung”-ot nem olvassák: e helyen is ki-jelentem, hogy a fentjelzett, reám nézve sértő állítások merő hazug-ságok és rágalmak.

Nagybecskerek, 1908. évi január 29.

Kaufmann István.

„Beodra-Karlovai Önszegélyző Szövetkezet“ felszámolás alatt.

K i m u t a t á s

Bevétel. a mult év július-szeptember havában fogatosított felszámolás eredményéről.

Kiadás.

	K	F		K	F
Pénztári készlet július 1-én	11	33	Üzletrészekre	30784	—
Üzletrészek hátralékából	332	80	Osztalékokra	2701	—
Takarékbetétekből	27692	75	Hátralékos üzletrészekre	82	40
Előlegkölsönökből	5850	—	Ezek osztalékára	7	31
Kamatnátralékokból	18	61	Anyaintézetnek járuléka	276	28
Kilépési díjakból	6	—	Kezelési költségekre	60	50
	33911	49		33911	49

Főlöslég vagy hiány nincs. S miután ekként az összes alapok kimerítették s az összes hitelezők kielégítették — a felszámolást befejeztnek nyilváníjuk.

Beodra, 1908. január 25.

(127-1.1)

„Beodra-Karlovai Önszegélyző Szövetkezet“ felszámolás alatt.

Szloboda Mihály.

Lutgé Sándor.

Mohaupt Ádám.

Angol antracit, salon-köszén

coaks, faszén, kovács-köszén, mindennemű elsőrendű tüzfifa, deszkák, gerendák, főlgyfa, mindennemű bogárnafa, szállókaró kapható:

Kurländer Imréné Nagybecskereken.

irodai telefonszám 35.

28-187

Fatelepi telefonszám 89

Fatelepek: Korona-utca, Aradáci-utca és Kurländer-udvar.

Meghívás.

Az 1898: XXIII. t.-c. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet kötelekibe tartozó *Torontálszécsányi Hitelszövetkezet*, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja, 1908. évi február hó 9-én d. u. 2 órakor a saját házában

rendes közgyűlést

tart, melyre a tagok az alapszabályok 35. §-a értelmében meghivatnak.

Napirend:

1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása.
2. Zárszámadosok megvizsgálása és a felmentvény megadása.
3. Mérleg megállapítása.
4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés.
5. Az igazgatóság 2 tagjának választása.
6. Új alapszabályok alkotása.
7. Gabonaraktári liszt értékesítése.
8. Netáni indítványok.

1907. évi december hó 31-én a tagok száma 511, üzletrészeinek száma pedig 1048 volt; az év folyamán belépett 38 tag 80 üzletrésszel, kilépett 17 tag 24 üzletrésszel.

A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a szövetkezet helyiségében kifüggesztett és mindenki által megtekinthető.

Torontálszécsány, 1908. évi január 20.

126-1.1

Az igazgatóság.

496/1908. sz. A nagybecskereki járás főszolgabirjától.

Pályázati hirdetmény.

Torontálmegyehez tartozó Rudófs-gnád községben a segédjegyző-anyakönyvvezető-helyettesi állás megüresedvén, arra pályázatot nyitok és felhívom a pályázni óhajtoakat, hogy a jegyzői oklevéllel felszerelt kérvényüket f. évi február hó 10-ig alólirothoz nyujtsák be.

Az állás javadalmazása évi 800 kor készpénz fizetés és 100 kor. lakpénz, fa általány 64 kor. és 1/4 hold pótkert a községtől és az állami kiegészítés.

Nagybecskerek, 1908. évi január 21

121-33

Lowieser Imre,
főszolgabiró,

Benzinmotor

12 lóerejű,
OLCSÓN eladó.

Üzemben megtekinthető.

Czim a kiadóhivatalban.

(120-3.2)

Kiadó lakás.

A Gimnázium-utca 16. sz. alatti TOLVETH-féle házban

egy szép, nagy lakás

(5 szoba, a szükséges mellékhelyiségekkel, villanyvilágítással)

május 1-ére kiadó.

Bővebb felvilágosítást ad

TOLVETH OSZKAR.

(119-x.3)

Népbank.

A „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete“ ez évi

rendes közgyűlését

f. évi március hó 8-án d. e. 10 órakor tartja meg Budapesten, az intézet saját házában (V., Géza-utca 2. sz. a.)

Napirend:

1. Az évi üzleteredményről szóló igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentés tárgyalása.
2. A zárszámadosok felülvizsgálása és az évi mérleg megállapítása.
3. A tiszta jövedelemről való rendelkezés.
4. A kilépés folytán megüresedett 3 igazgatósági tagsági hely betöltése.
5. A felügyelő-bizottság tagjainak megválasztása és díjazásának megállapítása.
6. Esetleges egyéb indítványok.

Az alapszabályok 27. §-a szerint az intézeti adósok is tagjai lévén az intézetnek, magukat a közgyűlésen az alapszabályok 28-ik szakasza értelmében törvényhatóságoként tartott gyűlésükön választott meghatalmazottjaik által képviseltetik s záloglevélkölsőneik együttes összegének minden 500.000 korona után egy-egy képviselőt választhatnak, azonban kizárólag csak az intézeti tagok köréből.

Felhivatnak ennelfogva Torontálmegye területén lakó intézeti adósok, hogy amennyiben magukat a fentjelzett napon tartandó rendes közgyűlésen képviselteni óhajtják, az általuk összesen felvett 16,725.750 kor.-nyi záloglevélkölsőn után a képviselő megválasztása céljából Nagybecskereken dr. Kis János ügyvéd irodájában 1908. évi febr. hó 16-án d. e. 10 órakor tartandó választógyűlésen megjelenni s részvételi jogosultságuk igazolására fizetési könyvüket magukkal hozni sziveskedjenek.

Kisbirtokosok

128-1.1

Országos Földhitelintézete.

A kiskomlói tejszövetkezet.

107-3.2

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a kiskomlói tejszövetkezet feloszlott, minelfogva leszámolását mondotta ki jogérvényes határozattal. Felhivatnak ennelfogva mindazok, kiknek a kiskomlói tejszövetkezettől követelésük van, hogy követelésüket a mai naptól számított 6 (hat) hónapon belül érvényesítsék, miután később bejelentett követelések figyelembe vételni nem fognak.

Együttal közhirre teszem, hogy a kiskomlói tejszövetkezetnek tulajdonát képező épület és annak berendezése külön-külön f. évi február hó 2-ik napjának d. e. 9 órakor Kiskomlós községében nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Az árverési feltételek alulirotnál be tekinthetők.

Kiskomlós, 1908. évi január hó 11.

Krämer Jakab,
elnök.